

การพัฒนารูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Development of models and Approaches for managing collaboration in Educational institutions Office of the Basic Education Commission

ดิเรก เตชะมา (Direk Thachama)*

เทียน ทองแก้ว (Tuan Tongkeo)**

สุภาภรณ์ ตั้งดำเนินสวัสดิ์ (Supaporn Tungdamnernsawad)***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) พัฒนารูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) นำเสนอรูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยเป็นแบบผสมผสาน คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 30 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ มีค่า IOC 1.00 ทุกข้อ วิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง 592 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบจัดชั้น เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม มีค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00 วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นด้วยเทคนิค PNI Modified จากนั้นนำผลการวิจัยไปสร้างเป็นร่างรูปแบบและแนวทางฯ และนำไปตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม มีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่พบ จำแนกได้ 4 ด้าน คือ 1) คนหรือบุคคล 2) เงินหรืองบประมาณ 3) วัสดุสิ่งของและวัสดุอุปกรณ์ 4) การบริหารจัดการ และผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า สภาพที่เป็นจริง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.43$, $S.D. = .154$) สภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.55$, $S.D. = .385$) และค่า PNI Modified = 0.32 ผลการพัฒนารูปแบบฯ พบว่า รูปแบบการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา แบบ LCCMDT MODEL ผลการพัฒนาแนวทาง ประกอบด้วย 1) ที่มาและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) ผลที่คาดว่าจะได้รับ 4) แนวทางการดำเนินงาน และผลการประเมินรูปแบบและแนวทาง พบว่า การประเมินด้านการใช้ประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับ มากที่สุด ($M = 4.56$, $S.D. = .168$)

* นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาภาวะผู้นำทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

* Doctoral Student, Doctor of Education Program in Educational Leadership, Suan Dusit University.

** รองศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาภาวะผู้นำทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

** Assoc. Prof. Dr., Doctor of Education Program in Educational Leadership, Suan Dusit University.

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาภาวะผู้นำทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

*** Assist. Prof. Dr., Doctor of Education Program in Educational Leadership, Suan Dusit University.

คำสำคัญ : รูปแบบและแนวทาง , การบริหาร , ความร่วมมือของสถานศึกษา

Abstract

This research aims to: Here is the English translation of your text: 1) Study the current situation and needs of school collaboration management under the Office of the Basic Education Commission. 2) Develop a model and guidelines for school collaboration management under the Office of the Basic Education Commission. 3) Present the model and guidelines for school collaboration management under the Office of the Basic Education Commission. The research uses a mixed-methods approach, combining qualitative and quantitative research. The qualitative research involved interviewing 30 key informants using an interview questionnaire with an IOC (Index of Item Objective Congruence) value of 1.00 for each item. The data was analyzed through conclusion-building. For the quantitative research, the study surveyed 592 individuals selected through stratified random sampling. The survey used a questionnaire with IOC values ranging from 0.60 to 1.00, with data analyzed using means, standard deviations, and the Priority Need Index (PNI) Modified technique. The research findings were then used to develop a draft model and guidelines, which were reviewed by 9 experts. The tool used was a questionnaire with IOC values ranging from 0.80 to 1.00. The data were analyzed using means and standard deviations. The results of the qualitative research identified four main areas: 1) People or personnel, 2) Financial resources or budget, 3) Materials and equipment, and 4) Management. The results of the quantitative research showed that the actual situation was generally at a moderate level (Mean = 3.43, S.D. = 0.154), while the expected situation was at the highest level (Mean = 4.55, S.D. = 0.385). The PNI Modified value was 0.32. The developed model for managing cooperation in educational institutions was found to be the LCCMDT MODEL. The developed guidelines included: 1) Rationale and significance, 2) Objectives, 3) Expected outcomes, and 4) Implementation guidelines. The evaluation of the model and guidelines showed that the assessment in terms of usefulness, feasibility, appropriateness, and accuracy was at the highest level (Mean = 4.56, S.D. = 0.168).

Keywords : model and guidelines, management, collaboration in educational institutions

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพื่อเสริมสร้างบุคคลให้มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาในสังคมและประเทศชาติ (Office of the National Standards

and Quality Assessment, 2014:15) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยรัฐมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้ทั่วถึงและมีคุณภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 โดยเน้นการพัฒนาการศึกษาตลอดชีวิตและการเรียนรู้ในทุกช่วงวัย สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การศึกษายังเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะบุคคลเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลก เช่น การปฏิวัติดิจิทัลและการเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม 4.0 ซึ่งทำให้รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และขับเคลื่อนประเทศ (Office of the Secretariat of the Education Council, 2016:31) โดยมุ่งสู่การศึกษา 4.0 เพื่อสร้างนวัตกรรมและความสามารถในการพัฒนาประเทศให้ยั่งยืน ในส่วนของการปฏิรูปการศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยเน้นการศึกษาที่มีความเสมอภาค และคุณภาพตามหลักการ Education for All (Office of the Basic Education Commission, 2022:206) และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาในทุกระดับและทุกมิติ

บริบทของการศึกษาในปัจจุบันยังพบปัญหาต่าง ๆ เช่น 1) การศึกษามีคุณภาพต่ำลง โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ซึ่งพบปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน รวมถึงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ไม่ทันสมัยหรือไม่ตรงกับความต้องการของนักเรียนและสังคม (Ministry of Education, 2010:153) ตัวอย่างเช่น การขาดแคลนครูที่มีคุณสมบัติเหมาะสม หรือการขาดเครื่องมือการเรียนการสอนที่ทันสมัย 2) การขาดแคลนทรัพยากร ซึ่งหนึ่งในปัญหาหลักที่พบคือการขาดแคลนทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งในด้านจำนวนครูที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน การลดลงของจำนวนนักเรียนในบางพื้นที่ ทำให้ขาดแคลนทรัพยากรการศึกษา รวมถึงปัญหางบประมาณที่ไม่เพียงพอในการพัฒนาและสนับสนุนการเรียนการสอน (Office of the Basic Education Commission, 2011:112) 3) ความจำเป็นในการร่วมมือจากทุกภาคส่วน ซึ่งปัญหาที่สำคัญคือการขาดความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือชุมชน ซึ่งการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในระดับโรงเรียนและในระดับชุมชนมีความสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและยกระดับการศึกษาให้มีคุณภาพ (National Economic and Social Development Board, 2017:134) 4) การตอบสนองต่อความท้าทายในการพัฒนาการศึกษา การพัฒนาการศึกษาจำเป็นต้องตอบสนองต่อความท้าทายและความต้องการที่แท้จริงในบริบทของสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น การปฏิวัติดิจิทัลและการเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม 4.0 ซึ่งมีผลกระทบต่อการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในอนาคต (Office of the Secretariat of the Education Council, 2016:145) 5) การพัฒนารูปแบบการบริหารความร่วมมือ การบริหารความร่วมมือในสถานศึกษาต้องได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนมากขึ้น การสร้างระบบและกลไกการบริหารร่วมมือที่เหมาะสมจะช่วยเสริมสร้างการทำงานร่วมกันทั้งภายในสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษาต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ยั่งยืน (Kanthaphum, 2015:133; Sompis, 2022:200) ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงไม่สามารถเกิดขึ้นได้โดยการดำเนินการในระดับเดียวหรือจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น แต่ต้องมีการทำงานร่วมกันจากทุกภาคส่วน การพัฒนาแบบร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และภาครัฐสามารถช่วย

ยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างยั่งยืน เช่นเดียวกับที่ประเทศต่าง ๆ เช่น อังกฤษ ญี่ปุ่น มาเลเซีย และสิงคโปร์ได้ใช้ระบบบริหารการศึกษาที่เน้นการทำงานร่วมกันจากหลายฝ่าย ซึ่งเป็นแนวทางที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาการศึกษาของประเทศ (Kaewkham, 2019:283) นอกจากนี้ปัญหาคุณภาพและการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยยังสะท้อนผ่านโรงเรียนขนาดเล็กในชนบท เช่น โรงเรียนบ้านดอนแก้ว จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งขาดครูเฉพาะทางและงบประมาณ ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ (Office of the Basic Education Commission, 2022:153) ในขณะที่ฟินแลนด์ใช้การบริหารแบบกระจายอำนาจให้โรงเรียนกำหนดหลักสูตรเอง (Sahlberg, 2011:98) และสิงคโปร์ใช้ระบบเครือข่ายโรงเรียนเพื่อลดปัญหาการขาดแคลนครูและเพิ่มประสิทธิภาพการสอน (Goh & Gopinathan, 2008:140) แนวทางเหล่านี้ช่วยให้โรงเรียนมีความยืดหยุ่นและได้รับการสนับสนุนจากภาคส่วนต่างๆ ซึ่งไทยสามารถนำมาปรับใช้ผ่านการสร้างเครือข่ายโรงเรียนและความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และภาคเอกชน

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีปัญหาเรื่องนักเรียนมีจำนวนลดลง เนื่องจากอัตราการเกิดของประชากรวัยเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานน้อยลง ทำให้มีโรงเรียนขนาดเล็กมีเพิ่มขึ้น รวมทั้งการขาดครู หรือมีครูไม่ครบชั้นเรียน ปัญหงบประมาณ ปัญหาการเรียนการสอน และรูปแบบการบริหารสถานศึกษา (Sompissnapha, 2022:200) ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างมาก แม้ว่าจะมีแผนการพัฒนา รวมทั้งการจัดกลุ่มโรงเรียน เพื่อร่วมมือในการบริหารโรงเรียน และมีการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาหลากหลายก็ตาม แต่บริบทและความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้อง ทั้งรูปแบบการบริหารที่ตอบสนองความต้องการเชิงพื้นที่ มีความแตกต่างกัน การมีรูปแบบที่เป็นความต้องการของพื้นที่เป็นหลักการสำคัญ ประกอบกับมีแนวคิดในการบริหารแบบร่วมมือที่แพร่หลาย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ (Konomi, 2023:283) การบริหารแบบความร่วมมือจึงเป็นแนวทางใหม่ที่ให้ผู้เกี่ยวข้องมาร่วมทำงาน เพื่อสร้างความตระหนักด้วยตนเอง มาทำงานร่วมช่วยกันบริหารงาน แต่การสร้างรูปแบบต่างๆก็ตามเวลานำไปใช้ถ้ามีแนวทางไม่ชัดเจน หรือไม่มีแนวทางก็จะหลงทาง (Ansari & Rashidian, 2012:134) ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความต้องการที่จะพัฒนารูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น โดยการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากนั้นนำไปพัฒนารูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา รวมทั้งนำเสนอรูปแบบและแนวทางการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นใช้เป็นระบบและกลไกทางการบริหารสถานศึกษาให้เกิดความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาในกลุ่มสถานศึกษา และใช้เป็นเครื่องมือเพื่อพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่เป็นต้นแบบและขยายความรู้และประสบการณ์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) เพื่อพัฒนารูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3) เพื่อนำเสนอรูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอรายละเอียดสำคัญ ดังนี้

- 1) บริบทของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา
- 3) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
- 4) แนวคิด หลักการ และทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการบริหารความร่วมมือ
- 5) แนวคิดการพัฒนาแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา
- 6) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตารางเปรียบเทียบแนวทางการบริหารการศึกษาของประเทศไทย ฟินแลนด์ สิงคโปร์ และโมเดลใหม่

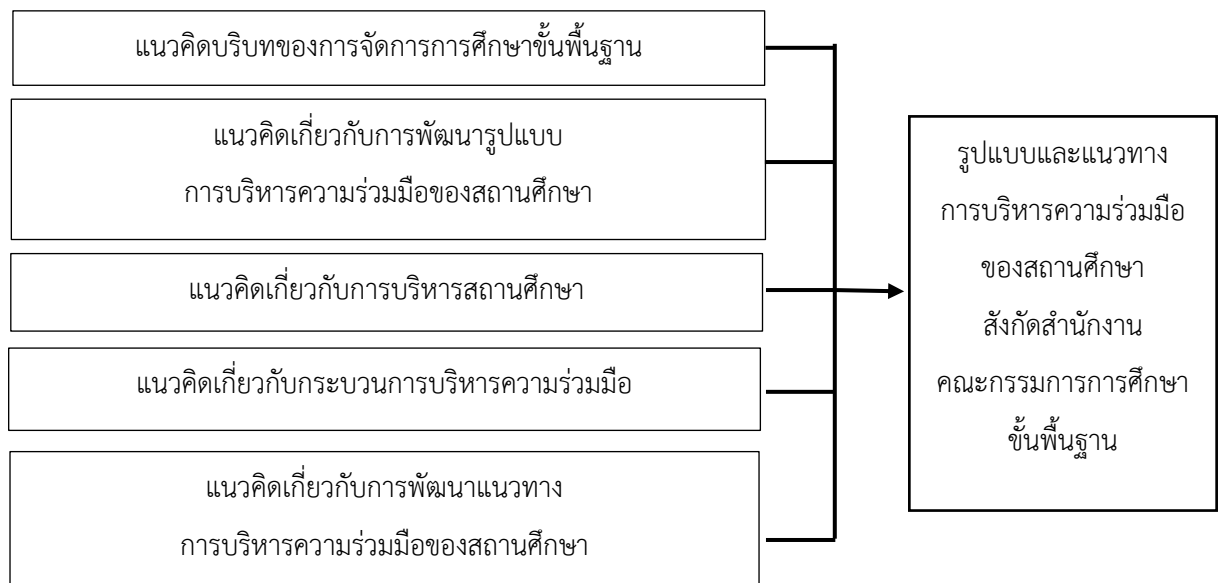
ประเด็น	ไทย (Centralized)	ฟินแลนด์ (Decentralized)	สิงคโปร์ (School Clusters)	โมเดลใหม่ (Collaboration Model)
โครงสร้างการบริหาร	กระจายอำนาจ จำกัด ขึ้นกับรัฐ	โรงเรียนมีอิสระ	รวมกลุ่มโรงเรียน บริหารร่วมกัน	ผสมการกระจายอำนาจ และเครือข่ายร่วมมือ
หลักสูตร	หลักสูตรกลาง ยืดหยุ่นน้อย	โรงเรียนปรับหลักสูตรเอง	พัฒนาในเครือข่าย	ปรับตามพื้นที่และชุมชน
การพัฒนาครู	ขาดครูเฉพาะทาง	สนับสนุนพัฒนา วิชาชีพต่อเนื่อง	แลกเปลี่ยนครูใน เครือข่าย	ฝึกอบรมร่วมกันระหว่าง โรงเรียน
งบประมาณ	พึ่งพารัฐ งบจำกัด	ได้รับจากรัฐและ เอกชน	แบ่งปันทรัพยากร	ผสมแนวทางฟินแลนด์- สิงคโปร์
ความร่วมมือ ชุมชน	มีบางส่วนแต่ไม่ เป็นระบบ	เทศบาลและเอกชนมี บทบาท	โรงเรียนเป็น ศูนย์กลางชุมชน	สนับสนุนภาคเอกชน และอุตสาหกรรม
ประสิทธิภาพ	ความเหลื่อมล้ำสูง	ยืดหยุ่น สนับสนุน นักเรียน	บริหารจัดการมี ประสิทธิภาพ	รวมข้อดีของทุกโมเดล

ที่มา : Goh & Gopinathan, 2008:140) ; Sahlberg, 2011:98), Office of the Basic Education Commission 2022:135)

จากข้อมูลในตารางข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของแต่ละประเทศชี้ให้เห็นว่า ประเทศไทยมีศักยภาพในการควบคุมคุณภาพการศึกษาได้ดี แต่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดด้านทรัพยากร

สำหรับประเทศฟินแลนด์ ระบบโรงเรียนมีความเป็นอิสระสูง แต่ต้องพึ่งพาบุคลากรที่มีคุณภาพสูง ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์สามารถบริหารจัดการและจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ต้องดำเนินการภายใต้การบริหารจัดการที่เข้มงวด ทั้งนี้ โมเดลใหม่ที่พัฒนาขึ้นจะเป็นการผสมผสานข้อดีของระบบการศึกษาของประเทศฟินแลนด์และประเทศสิงคโปร์ โดยยังคงต้องพัฒนาระบบสนับสนุนเพิ่มเติม ดังนั้น Collaboration Model ซึ่งรวมแนวคิดการกระจายอำนาจของประเทศฟินแลนด์ และเครือข่ายความร่วมมือในรูปแบบของประเทศสิงคโปร์ พร้อมกับการสนับสนุนจากภาคเอกชน จะสามารถช่วยลดปัญหาการขาดแคลนครูและทรัพยากร อีกทั้งยังเพิ่มความยืดหยุ่นของหลักสูตร ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยการพัฒนารูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานที่ประกอบด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เป็นขั้นตอนการศึกษาสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์การคัดเลือก เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสัมภาษณ์ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำท้องถิ่น ผู้แทนศาสนา ผู้แทนศิษย์เก่า และอาจารย์มหาวิทยาลัย รวม 30 คน ตัวอย่างคำถามสัมภาษณ์ ได้แก่ “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาปัจจุบันและแนวทางปรับปรุง” โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ก่อนสัมภาษณ์มีการแนะนำตัวและขออนุญาตบันทึกเสียง ข้อมูลที่ได้รับถูกถอดความและวิเคราะห์เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Chanthawanit, 2010:137-144) ประกอบด้วย 1) การเตรียมข้อมูล 2) การจำแนกหมวดหมู่ 3) การสังเคราะห์และตีความ และ 4) การนำเสนอ

ผล นอกจากนี้ยังใช้ การวิเคราะห์แบบสร้างข้อสรุป โดยนำความรู้ที่ได้มาสังเคราะห์เพื่อพัฒนาแนวคิดและองค์ประกอบใหม่ ๆ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถาม มีค่า IOC ระหว่าง 0.60–1.00 และผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา alpha coefficient : α ของ Cronbach โดยค่าความเชื่อมั่นที่ใช้ในการวิเคราะห์จะต้องมีค่า 0.80 ขึ้นไป (SeeSun, 2020:104) ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.964 แสดงว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นสูงกว่ามาตรฐาน จากนั้นนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล ตัวอย่างคำถามในแบบสอบถามได้แก่ “ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบความร่วมมือ พิจารณาจากสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง” ครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1-3 รวมจำนวน 5,064 คน (Chonburi Primary Education Service Area Office 1-3, 2023) โดยกลุ่มตัวอย่างได้รับการคัดเลือกผ่านวิธีการสุ่มแบบจัดชั้น ขั้นตอนแรกของการสุ่มตัวอย่าง คือการแบ่งประชากรออกเป็น กลุ่มตามขนาดของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ หลังจากแบ่งชั้นแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้การสุ่มอย่างเป็นระบบในการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากแต่ละชั้น โดยใช้เลขสุ่ม กระบวนการนี้นำไปสู่การได้กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 222 คน และครูผู้สอน 370 คน รวมทั้งหมด 592 คน ซึ่งมีสัดส่วนสอดคล้องกับประชากรทั้งหมด ขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Chanthawanit, 2010:129-130) กระบวนการเริ่มจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกกลุ่มที่เป็นตัวแทนของประชากรอย่างเหมาะสม จากนั้นออกแบบเครื่องมือวิจัย โดยจัดทำแบบสอบถามที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญ พร้อมตรวจสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของเครื่องมือเพื่อให้แน่ใจว่าคำถามสามารถวัดตัวแปรที่ต้องการศึกษาได้อย่างถูกต้องหลังจากออกแบบแบบสอบถามแล้ว จะมีการทดลองใช้แบบสอบถาม กับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของคำถามและปรับปรุงให้เหมาะสม ก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบ ซึ่งดำเนินการแจกแบบพบหน้า เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับมาแล้ว มีการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลครบถ้วนและถูกต้อง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติค่าร้อยละ (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นด้วยเทคนิค PNI Modified ($PNI = (I - D) / D$) และ Matric analysis (Wongwanit, 2015:28) และใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติบรรยาย และตรวจสอบผลการประเมินผลความต้องการจำเป็น ด้วยนักคอมพิวเตอร์ 4 คน

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนารูปแบบการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อกำหนดประเด็น รวมประเด็นย่อย ๆ เป็นประเด็นหลักของแนวความคิดของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบความร่วมมือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้เป็นกลุ่มเดียวกันเป็นประเด็นหลัก

และประเด็นย่อย ตามแบบวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์ประเด็น (Thematic synthesis) และสรุปวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบความร่วมมือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนาแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดความชัดเจนของหัวข้อเรื่อง 2) จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาแนวทาง จำนวน 3 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน 3) รวบรวมเอกสารหลักฐาน และความคิดเห็นแนวทางในการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) ตรวจสอบ วัดผลความถูกต้องของข้อมูลและจัดอันดับความสำคัญของข้อมูล 5) การพัฒนาแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 6) การทบทวนแนวทาง

ขั้นตอนที่ 5 การตรวจสอบรูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานการตรวจสอบรูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้บริหารการศึกษา ศึกษานิเทศก์ กรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้างานงบประมาณ หัวหน้างานบริหารงานบุคคล และหัวหน้างานบริหารทั่วไป โดยประเมินความพึงพอใจจากผู้ทรงคุณวุฒิ แบบการสนทนากลุ่ม (focus group) โดยนำ (ร่าง) รูปแบบและแนวทาง เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเครื่องมือการประเมิน คือ แบบประเมิน มีค่า IOC ระหว่าง 0.80–1.00 แบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่าตามหลักการประเมินรูปแบบของ Stufflebeam (1998) อ้างถึงใน (Wongwanit, 2015:462) รวม 4 ด้าน คือ ด้านมีประโยชน์ (Utility standard) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility standard) ด้านความเหมาะสม (Propriety standard) และด้านความถูกต้อง (Accuracy standard) ขั้นตอนที่ 6 การนำเสนอรูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นำเสนอเพื่อเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษาให้แก่โรงเรียนในสังกัด และเป็นข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ นำไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา และนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานในสถานศึกษา

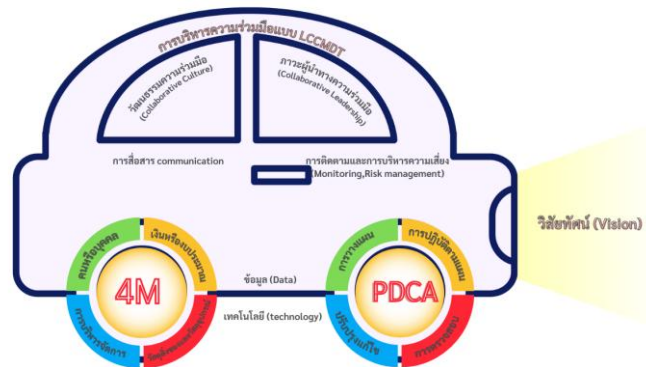
ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 30 คน สามารถสรุปผลการวิจัย โดยจำแนกได้ 4 ด้าน คือ ด้านที่ 1 คนหรือบุคคล (Man) ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำแบบความร่วมมือ 2) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 3) การติดต่อสื่อสารที่ดี 4) การสร้างความไว้วางใจ 5) การรับฟังความคิดเห็น 6) ปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน 7) สถานศึกษาควรมีสถานศึกษาอื่นมาร่วมมือ ในการบริหารความร่วมมือ 8) สถานศึกษาควรมีตัวแทนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร่วมมือในการบริหารความร่วมมือ 9) สถานศึกษาควรมีตัวแทนผู้ปกครองในเขตพื้นที่มาร่วมมือในการบริหารความร่วมมือ 10) สถานศึกษาควรมีตัวแทนอาจารย์มหาวิทยาลัยในเขตพื้นที่มาร่วมมือในการบริหารความร่วมมือ 11) สถานศึกษาควรมีตัวแทน

ผู้นำท้องถิ่นในเขตพื้นที่มาร่วมมือในการบริหารความร่วมมือ ด้านที่ 2 เงินหรืองบประมาณ (Money) ประกอบด้วย 1) บริหารจัดการทรัพยากรทางการเงินร่วมกัน 2) การใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ 3) การวางแผนการใช้งบประมาณ 4) การจัดตั้งกองทุนสนับสนุน 5) บริหารด้วยความเป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ ด้านที่ 3 วัสดุสิ่งของและวัสดุอุปกรณ์ (Material) ประกอบด้วย 1) มีระบบและแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกัน 2) ความรับผิดชอบในการใช้วัสดุและอุปกรณ์ร่วมกัน 3) ร่วมกันสนับสนุนปัจจัยหรือจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ที่นำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน 4) มีผู้รับผิดชอบในการดูแลวัสดุและอุปกรณ์ที่เป็นส่วนร่วมให้เป็นไปตามระเบียบ และด้านที่ 4 การบริหารจัดการ (Management) 1) รูปแบบการบริหารจัดการแบบความร่วมมือ 2) จัดลำดับความสำคัญของปัญหาของความร่วมมือ 3) การบริหารความร่วมมือในรูปแบบใหม่ (Creativity) 4) การวางแผนหรือแนวทาง (Direction) ในการปฏิบัติงานการบริหารความร่วมมือในรูปแบบใหม่ 5) การสร้างบรรยากาศในการทำงาน 6) การเสริมสร้างคุณธรรมในองค์กร 7) การกระจายหรือมอบหมายในการบริหารความร่วมมือ (Delegation) 8) การติดตาม ประสานงาน การดำเนินงานตามทิศทางหรือแผนงาน (Coordination) 9) การสร้างเครือข่ายกับภายนอกสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 (Alliance)

จากนั้นนำผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่ได้ ไปสร้างเป็นแบบสอบถามการประเมินความต้องการจำเป็น ในการพัฒนารูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผลการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 592 คน และได้ แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 578 คน คิดเป็นร้อยละ 97.64 สามารถสรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ ได้ดังนี้ ผล การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สภาพที่เป็นจริง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.43$, $S.D. = .154$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเงินหรืองบประมาณ (Money) มีสภาพที่เป็นจริง อยู่ในระดับ มาก ($M = 3.62$, $S.D. = .258$) รองลงมาคือ ด้านคนหรือบุคคล (Man) อยู่ในระดับ ปานกลาง ($M = 3.42$, $S.D. = .233$) ลำดับที่ 3 ด้านการบริหารจัดการ (Management) อยู่ในระดับ ปานกลาง ($M = 3.35$, $S.D. = .199$) และ ด้านที่มีลำดับท้ายสุด คือ ด้านวัสดุสิ่งของและวัสดุอุปกรณ์ (Material) อยู่ในระดับ ปานกลาง ($M = 3.32$, $S.D. = .207$) เมื่อพิจารณาสภาพที่คาดหวังของผลรวมการประเมินความต้องการจำเป็นฯ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.55$, $S.D. = .385$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารจัดการ (Management) มีสภาพที่คาดหวัง มากที่สุด ($M = 4.60$, $S.D. = .411$) รองลงมาคือ ด้านเงินหรืองบประมาณ (Money) อยู่ในระดับ มากที่สุด ($M = 4.57$, $S.D. = .419$) และลำดับที่ 3 คือ ด้านวัสดุสิ่งของและวัสดุอุปกรณ์ (Material) อยู่ในระดับ มากที่สุด ($M = 4.55$, $S.D. = .493$) และข้อที่มีลำดับท้ายสุด คือ ด้านคนหรือบุคคล (Man) อยู่ในระดับ มาก ($M = 4.48$, $S.D. = .394$) และ เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ผลรวมของทุกด้าน โดยรวมมีค่า PNI = 0.32 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านการบริหารจัดการ (Management) มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของ ความต้องการจำเป็น เป็นลำดับที่ 1 (PNI = 0.38) รองลงมาคือ ด้านวัสดุสิ่งของและวัสดุอุปกรณ์ (Material) (PNI = 0.37) ลำดับที่ 3 คือ ด้านคนหรือบุคคล (Man) (PNI = 0.30) และข้อที่มีลำดับท้ายสุด คือ ด้านเงินหรืองบประมาณ (Money) (PNI = 0.26)

ผลการพัฒนารูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังแผนภาพรูปแบบการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษาแบบ LCCMDT MODEL โดยมีคำอธิบายแผนภาพและรายละเอียด ดังนี้

แผนภาพรูปแบบการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา แบบ LCCMDT MODEL

จากแผนภาพรูปแบบการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา แบบ LCCMDT MODEL ประกอบด้วย

1. ภาวะผู้นำทางความร่วมมือ (Colaborative Leadership) คือ รูปแบบการบริหารที่ทุกคนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการทำงาน มีความเข้าใจตนเอง เข้าใจองค์กร และให้ความร่วมมือและเกิดความรู้สึกร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรมีความผูกพัน กระตุ้นให้เกิดการทำงานที่ดี มีแนวคิดในเชิงสร้างสรรค์หรือทางบวก
2. วัฒนธรรมความร่วมมือ (Collaborative Culture) เป็นปัจจัยสำคัญอันเป็นการพัฒนากระบวนการความร่วมมือในโรงเรียนจากการสร้างสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เกิดบรรยากาศที่จะนำไปสู่การพัฒนาวัฒนธรรมความร่วมมือ การสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารโดยส่งเสริมหรือร่วมมือกับครูในโรงเรียนได้ร่วมมือกันในการแก้ปัญหา
3. การสื่อสาร (Communication) เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้าใจในองค์กร ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
4. การติดตาม (Monitoring) และการบริหารความเสี่ยง (Risk management) เป็นกระบวนการติดตามการดำเนินงานของความร่วมมือจากผลการประชุมจากโครงการเป็นระยะ ๆ ในรอบ 3 เดือน เมื่อพบปัญหาหรือความท้าทายผู้บริหารต้องลงไปร่วมมือช่วยเหลือ แก้ไข เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และการบริหารความเสี่ยงเป็น ความเสี่ยงไม่ใช่ปัญหาแต่เป็นอุปสรรคหรือความท้าทาย ที่มาขัดขวางไม่ให้เกิดดำเนินงานประสบความสำเร็จ จึงมีความจำเป็นต้องป้องกันโดยการคาดการณ์ หรือกำหนดไว้ล่วงหน้าว่าอะไรบางอย่างจะมาอุปสรรคแล้วนำมาป้องกันหรือแก้ไข
5. ข้อมูล (Data) เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ องค์กร หรือโรงเรียนจึงต้องมีระบบฐานข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลโครงการ/กิจกรรม เพื่อประกอบการตัดสินใจ
6. เทคโนโลยี (Technology) การบริหารความร่วมมือของสถานศึกษาที่มีเทคโนโลยีเข้ามาช่วยนั้น จะส่งผลดีในหลายด้าน

7. วิสัยทัศน์ การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา จะสามารถช่วยให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ ทั้งการกำหนดทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน จะช่วยให้ทุกฝ่ายในสถานศึกษาเข้าใจทิศทางที่ต้องการไป ซึ่งทำให้สามารถร่วมมือกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. วงล้อ 4M ประกอบด้วย คนหรือบุคคล (Man) เงินหรืองบประมาณ (Money) วัสดุสิ่งของและวัสดุอุปกรณ์ (Material) และการบริหารจัดการ (Management) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์และปรับปรุงกระบวนการทำงาน ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษาได้

9. วงล้อ PDCA (Plan-Do-Check-Act) เป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญในการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา โดยแต่ละขั้นตอนสามารถช่วยในการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่าองค์ประกอบสำคัญของการบริหารความร่วมมือ คือ LCCMDT L คือ Leadership ภาวะผู้นำความร่วมมือ, C คือ Collaborative Culture วัฒนธรรมความร่วมมือ, C คือ Communication การสื่อสาร, M คือ Monitoring การติดตาม และ D คือ Data ข้อมูล และนอกจากนี้ การบริหารความร่วมมือของสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ยังต้องนำ เทคโนโลยี (Technology) มาใช้ และผู้นำองค์กรจะต้องมีวิสัยทัศน์ ที่ชัดเจนสร้างสรรค์ มีการบริหารโดยใช้ 4M และขับเคลื่อนด้วย วงล้อ PDCA องค์กรจึงจะไปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืน

การพัฒนาแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา แบบ LCCMDT MODEL ประกอบด้วย ดังนี้

1. ที่มาและความสำคัญ รูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการบริหารสถานศึกษา โดยรูปแบบและแนวทางการบริหารเน้นไปที่ความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา

2. วัตถุประสงค์ ประกอบด้วย 1) เพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนาการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อใช้เป็นรูปแบบและแนวทางในการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) เพื่อใช้กำหนดเป็นแผนงานการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ผลที่คาดว่าจะได้รับ หลังการดำเนินงานตามรูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลที่คาดว่าจะได้รับ มีดังนี้ 1) การพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) ความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นมากขึ้น 3) การแลกเปลี่ยนทรัพยากรและความรู้ 4) การพัฒนาทักษะที่สำคัญ 5) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชุมชน

4. แนวทางการดำเนินงาน มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) สถานศึกษาจัดให้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมและมีการวางแผนในการสร้างความร่วมมือ โดยมีการร่วมกันวางแผนการพัฒนาทักษะการนำที่เอื้อต่อความร่วมมือ ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ (Do) สถานศึกษาต้องจัดให้มีการดำเนินการตามแผนโดยเป็นแบบอย่างที่ดีและสนับสนุนทีมงานในการทำงานร่วมกัน ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) สถานศึกษาควรมีการประเมินผลการทำงานของผู้นำและทีมงานในการสร้างความร่วมมือ มีการสร้างวัฒนธรรมความร่วมมือ โดยตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมองค์กรและ

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน และขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุง (Act) สถานศึกษาจัดให้มีการปรับปรุงทักษะ และแนวทางการนำตามข้อเสนอแนะที่ได้รับ จัดให้มีการพัฒนากิจกรรมใหม่ ๆ ที่จะสนับสนุนวัฒนธรรมความร่วมมือให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น มีความแม่นยำและทันสมัยยิ่งขึ้น

ในการใช้รูปแบบการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา แบบ LCCMDT MODEL มาเป็นแนวทางในการดำเนินการ โดยนำขั้นตอนแบบ PDCA มาเป็นกรอบในการดำเนินงานจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถบริหารความร่วมมือได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน สร้างความเข้มแข็งให้กับการทำงานร่วมกันในองค์กร

ผลการประเมินรูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน พบว่า รูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การประเมินด้านการใช้ประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = .168) เมื่อพิจารณาารายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ลำดับที่ 1 คือ ด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.66, S.D. = .223) และรองลงมาคือ ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = .264) ลำดับที่ 3 ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.51, S.D. = .202) และลำดับสุดท้าย คือ ด้านการใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = .317)

หลักจากรูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน แล้ว ได้นำเสนอรูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการบริหารสถานศึกษาแบบความร่วมมือให้แก่โรงเรียนในสังกัดและเป็นข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ในการนำไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา และนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานในสถานศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่า สถานศึกษาควรมีการพัฒนา รูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 คนหรือบุคคล (Man) โดยสถานศึกษาควรมีการพัฒนาภาวะผู้นำแบบความร่วมมือ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การติดต่อสื่อสารที่ดี การสร้างความไว้วางใจ การรับฟังความคิดเห็น ปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน สถานศึกษาควรมีสถานศึกษาอื่นมาร่วมมือ ในการบริหารความร่วมมือ สถานศึกษาควรมีตัวแทนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร่วมมือในการบริหารความร่วมมือ สถานศึกษาควรมีตัวแทนผู้ปกครองในเขตพื้นที่มาร่วมมือในการบริหารความร่วมมือ สถานศึกษาควรมีตัวแทนอาจารย์มหาวิทยาลัยในเขตพื้นที่มาร่วมมือในการบริหารความร่วมมือ และสถานศึกษาควรมีตัวแทนผู้นำท้องถิ่นในเขตพื้นที่มาร่วมมือในการบริหารความร่วมมือ อาจเนื่องจาก การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แม้ว่าจะมีการบริหารเป็นกลุ่มโรงเรียน ก็ตาม แต่เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งก็มีบริบทและสิ่งแวดล้อมต่างกัน รูปแบบและแนวทางการบริหารแตกต่างกัน ดังนั้น การบริหารแบบความร่วมมือของสถานศึกษาจึงควรมีการ

พัฒนาต่อเนื่องโดยเฉพาะคนหรือบุคคลที่จะต้องพัฒนาให้มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ เพราะเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศและเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาความร่วมมือของสถานศึกษาเพื่อให้ไปสู่เป้าหมายที่ยั่งยืน สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิสิทธิ์ศักดิ์ ชัยเกิด (chaikerd, , 2016:327) ที่พบว่า องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือ ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน 2) การมีวิสัยทัศน์ร่วม 3) การมีส่วนร่วม 4) ความไว้วางใจ 5) การสร้างความตระหนักร่วม 6) การสร้างพันธมิตร 7) การปฏิบัติกิจกรรมร่วม และ 8) การตัดสินใจร่วม

ด้านที่ 2 เงินหรืองบประมาณ (Money) โดยสถานศึกษาควรมีการบริหารจัดการทรัพยากรทางการเงินร่วมกัน การใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนการใช้งบประมาณ การจัดตั้งกองทุน สนับสนุน และบริหารด้วยความเป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ อาจเนื่องจากการบริหารจัดการทรัพยากรทางการเงินในสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากมีผลต่อคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระยะยาว การบริหารจัดการทรัพยากรทางการเงินจึงไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการใช้เงิน แต่ยังเป็นการวางรากฐานสำหรับการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืนและมีคุณภาพในอนาคต สอดคล้องกับจิราภรณ์ สายมิตร (Saimit, 2021:88) ที่กล่าวถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในโรงเรียน โดยเน้นการบริหารงบประมาณร่วมกัน การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และการดำเนินงานที่โปร่งใสเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

ด้านที่ 3 วัสดุสิ่งของและวัสดุอุปกรณ์ (Material) โดยสถานศึกษาควรมีการพัฒนาระบบและแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกัน ความรับผิดชอบในการใช้วัสดุและอุปกรณ์ร่วมกัน ร่วมกันสนับสนุนปัจจัยหรือจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ที่นำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน และมีผู้รับผิดชอบในการดูแลวัสดุและอุปกรณ์ที่เป็นส่วนร่วมให้เป็นไปตามระเบียบ อาจเนื่องจากการบริหารจัดการวัสดุสิ่งของและวัสดุอุปกรณ์ในสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีเหตุผลที่สำคัญ คือ เป็นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความรับผิดชอบ สนับสนุนการพัฒนา มีผู้รับผิดชอบ และเป็นการส่งเสริมความร่วมมือในสถานศึกษา สอดคล้องกับธนิชพร รัตนเดชา (Rattanadecha, 2022:84) ที่กล่าวถึงความสำเร็จของการบริหารการทำงานร่วมกันโดยอาศัยการพิจารณาและทรัพยากรที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ระหว่งการดำเนินงาน

ด้านที่ 4 การบริหารจัดการ (Management) โดยสถานศึกษาควรมีการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแบบความร่วมมือ จัดลำดับความสำคัญของปัญหาของความร่วมมือ การบริหารความร่วมมือในรูปแบบใหม่ (Creativity) การวางแผนหรือแนวทาง(Direction) ในการปฏิบัติงานการบริหารความร่วมมือในรูปแบบใหม่ การสร้างบรรยากาศในการทำงาน การเสริมสร้างคุณธรรมในองค์กร การกระจายหรือมอบหมายในการบริหารความร่วมมือ (Delegation) การติดตาม ประสานงาน การดำเนินงานตามทิศทางหรือแผนงาน (Coordination) และการสร้างเครือข่ายกับภายนอกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 (Alliance) อาจเนื่องจากการบริหารจัดการในสถานศึกษาโดยใช้รูปแบบความร่วมมือมีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยที่สำคัญที่ควรให้ความสนใจ คือ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การบริหารความร่วมมือในรูปแบบใหม่ การวางแผนหรือแนวทางในการปฏิบัติงาน การสร้างบรรยากาศในการทำงาน

การเสริมสร้างคุณธรรมในองค์กร การกระจายหรือมอบหมายในการบริหารความร่วมมือ การติดตามและประสานงาน และการสร้างเครือข่ายกับภายนอก ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน สอดคล้องกับสุทธิศักดิ์ ทรัพย์ประเสริฐ (Supprasert, 2019:117) ที่กล่าวถึงแนวทางการบริหารความร่วมมือในสถานศึกษาและระบุว่าการสร้างระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนการทำงานร่วมกันในองค์กรการศึกษา ดังนี้ การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแบบความร่วมมือ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การบริหารความร่วมมือในรูปแบบใหม่ การวางแผนหรือแนวทาง การสร้างบรรยากาศในการทำงาน การเสริมสร้างคุณธรรมในองค์กร การกระจายหรือมอบหมายในการบริหารความร่วมมือ การติดตามและประสานงาน และการสร้างเครือข่ายกับภายนอก

และผลการวิจัยเชิงปริมาณจากการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สภาพที่เป็นจริง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.43$, $S.D. = .154$) เมื่อพิจารณาสภาพที่คาดหวังของผลรวมการประเมินความต้องการจำเป็นฯ โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($M = 4.55$, $S.D. = .385$) และเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ผลรวมของทุกด้าน โดยรวมมีค่า $PNI = 0.32$ อาจเนื่องจาก สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี มีการจัดการศึกษาที่หลากหลายอาจจะไม่โดดเด่นในด้านการบริหารความร่วมมือ สภาพที่เป็นจริงจึงอยู่ในระดับปานกลาง และในสภาพที่คาดหวังหรือความต้องการของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษามีความต้องการอยู่ในระดับ มากที่สุด อาจเนื่องจาก มีความต้องการให้สถานศึกษามีการบริหารจัดการแบบความร่วมมือ เพื่อให้สถานศึกษาได้พัฒนามีคุณภาพที่ดีขึ้น เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเงินหรืองบประมาณ (Money) มีสภาพที่เป็นจริง อยู่ในระดับ มาก ($M = 3.62$, $S.D. = .258$) รองลงมาคือ ด้านคนหรือบุคคล (Man) อยู่ในระดับ ปานกลาง ($M = 3.42$, $S.D. = .233$) ลำดับที่ 3 ด้านการบริหารจัดการ (Management) อยู่ในระดับ ปานกลาง ($M = 3.35$, $S.D. = .199$) และด้านที่มีลำดับท้ายสุด คือ ด้านวัสดุสิ่งของและวัสดุอุปกรณ์ (Material) อยู่ในระดับ ปานกลาง ($M = 3.32$, $S.D. = .207$) อาจเนื่องจาก สภาพที่เป็นจริงในการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษาในด้านเงินหรืองบประมาณอยู่ในระดับมาก ขณะที่ด้านคนหรือบุคคล ด้านการบริหารจัดการ และด้านวัสดุสิ่งของและวัสดุอุปกรณ์อยู่ในระดับปานกลาง อาจมีสาเหตุจากหลายปัจจัย เช่น การจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมอยู่แล้ว แต่ในด้านการพัฒนาบุคลากรยังไม่ต่อเนื่อง การบริหารจัดการที่ยังขาดระบบที่ทันสมัย และวัสดุอุปกรณ์ที่ยังขาดแคลน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารจัดการ (Management) มีสภาพที่คาดหวัง มากที่สุด ($M = 4.60$, $S.D. = .411$) รองลงมาคือ ด้านเงินหรืองบประมาณ (Money) อยู่ในระดับ มากที่สุด ($M = 4.57$, $S.D. = .419$) และลำดับที่ 3 คือ ด้านวัสดุสิ่งของและวัสดุอุปกรณ์ (Material) อยู่ในระดับ มากที่สุด ($M = 4.55$, $S.D. = .493$) และข้อที่มีลำดับท้ายสุด คือ ด้านคนหรือบุคคล (Man) อยู่ในระดับ มาก ($M = 4.48$, $S.D. = .394$) อาจเนื่องจากในแต่ละด้านแสดงให้เห็นว่าสภาพที่คาดหวังในด้านการบริหารจัดการ เงินหรืองบประมาณ และวัสดุสิ่งของและวัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ขณะที่ด้านคนหรือบุคคล อยู่ในระดับมาก อาจมีสาเหตุและความหมายที่สามารถอธิบายได้ว่า การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพซึ่งช่วยให้เกิดการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีเป้าหมายที่ชัดเจน การจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุน

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา วัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอและมีคุณภาพช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาบุคลากรที่ต้องการมากขึ้น อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ อาจชี้ให้เห็นว่ามีความต้องการในการพัฒนาทักษะและความสามารถของบุคลากรมากขึ้น การสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาและการสนับสนุนจากบุคลากรในสถานศึกษา อาจมีความจำเป็นที่จะต้องมุ่งเน้นในการพัฒนาทักษะและสร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากร เพื่อให้เกิดการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคต และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านการบริหารจัดการ (Management) มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เป็นลำดับที่ 1 (PNI = 0.38) รองลงมาคือ ด้านวัสดุสิ่งของและวัสดุอุปกรณ์ (Material) (PNI = 0.37) ลำดับที่ 3 คือ ด้านคนหรือบุคคล (Man) (PNI = 0.30) และข้อที่มีลำดับท้ายสุด คือ ด้านเงินหรืองบประมาณ (Money) (PNI = 0.26) อาจเนื่องจาก การที่ด้านการบริหารจัดการและวัสดุมีค่าดัชนีสูงแสดงถึงความสำคัญในการพัฒนาระบบและทรัพยากรที่เหมาะสม ส่วนด้านคนและเงินยังมีความจำเป็นต้องพัฒนาเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของสถานศึกษาได้ดียิ่งขึ้นในอนาคต สอดคล้องกับวิรัช ดำรงค์ (Damrong, 2020:8) ที่กล่าวว่า การบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของแต่ละโรงเรียนและเพิ่มโอกาสในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือช่วยให้โรงเรียนแลกเปลี่ยนทรัพยากรและประสบการณ์กันได้อย่างมีประสิทธิภาพและจิราภรณ์ สายมิตร (Saimit, 2021:125) กล่าวถึงความสำคัญของการสร้างระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากรในโรงเรียน ช่วยให้การทำงานร่วมกันมีประสิทธิภาพมากขึ้นและพัฒนาคุณภาพการศึกษา และอรอุมา รัตนมณี (Rattanamane, 2021:120) กล่าวว่า การมีระบบการบริหารที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพช่วยสร้างวัฒนธรรมความร่วมมือ ทำให้บุคลากรในองค์กรทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการพัฒนารูปแบบการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา แบบ LCCMDT MODEL ประกอบด้วย L คือ Leadership ภาวะผู้นำความร่วมมือ, C คือ Collaborative Culture วัฒนธรรมความร่วมมือ, C คือ Communication การสื่อสาร, M คือ Monitoring การติดตาม และ D คือ Data ข้อมูล และ T คือ เทคโนโลยี (Technology) บนพื้นฐานการบริหารโดยใช้ 4M และขับเคลื่อนด้วย วงล้อ PDCA องค์กรจึงจะไปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืน อาจเนื่องจาก มีหลายปัจจัยที่มีความสำคัญในการส่งเสริมการบริหารความร่วมมือให้เกิดประสิทธิภาพ สาเหตุที่จะทำให้ผลการพัฒนานี้ประสบความสำเร็จ อาจเนื่องมาจากภาวะผู้นำที่มีคุณภาพ เพราะผู้นำจะต้องมีวิสัยทัศน์ชัดเจนและสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมงาน ช่วยกระตุ้นการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การมีวัฒนธรรมความร่วมมือ เป็นการสร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนการทำงานร่วมกันทำให้บุคลากรมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ส่งผลให้เกิดความร่วมมือที่ดีในทุกระดับ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สื่อสารที่ดีและเปิดเผยช่วยให้ทุกฝ่ายเข้าใจเป้าหมายและแผนการทำงานร่วมกันได้อย่างชัดเจน การติดตามและประเมินผล เป็นการติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้สามารถปรับปรุงแนวทางการทำงานได้ทันทั่วทั้ง การใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ เป็นการมีข้อมูลที่ถูกต้องและ

ครบถ้วนในการวางแผนและตัดสินใจ ช่วยเพิ่มความมั่นใจในแนวทางการบริหารจัดการ การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดความซับซ้อนในกระบวนการทำงาน การบริหารความร่วมมือที่ประสบความสำเร็จจะต้องอาศัยหลายปัจจัยที่สัมพันธ์กัน ทั้งการมีภาวะผู้นำที่ชัดเจน วัฒนธรรมความร่วมมือ การสื่อสารที่ดี การติดตามผล การใช้ข้อมูล และการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำงาน รวมถึงการขับเคลื่อนด้วยการบริหาร 4M และควบคู่กับวงจร PDCA ซึ่งเป็นแนวทางที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระยะยาวได้ สอดคล้องกับกิตติคุณ เพ็ชรพูล (Petphool, 2021:117) กล่าวถึงภาวะผู้นำที่มีผลต่อการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โดยชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และความสามารถในการสื่อสารสามารถกระตุ้นให้เกิดการร่วมมือกันในองค์กรการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอรอุมา รัตนมณี (Rattanamanee, 2021:120) กล่าวว่า การพัฒนาวัฒนธรรมความร่วมมือในสถานศึกษา ในกรณีศึกษาโรงเรียนในเขตการศึกษาชลบุรี มีความสำคัญของการสร้างวัฒนธรรมความร่วมมือและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน

ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา แบบ LCCMDT MODEL ประกอบด้วย 1) ที่มาและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) ผลที่คาดว่าจะได้รับ และ 4) แนวทางการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดองค์ประกอบของแนวทางของสำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน Office of the Basic Education Commission, 2015 : ข) และแนวทางการดำเนินงานของการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา มี 4 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) สถานศึกษาจัดให้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมและมีการวางแผนเป้าหมายในการสร้างความร่วมมือ โดยมีการร่วมกันวางแผนการพัฒนาทักษะการนำที่เอื้อต่อความร่วมมือ ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ (Do) สถานศึกษาต้องจัดให้มีการดำเนินการตามแผนโดยเป็นแบบอย่างที่ดีและสนับสนุนทีมงานในการทำงานร่วมกัน ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) สถานศึกษาควรมีการประเมินผลการทำงานของผู้นำและทีมงานในการสร้างความร่วมมือ มีการสร้างวัฒนธรรมความร่วมมือ โดยตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมองค์กรและความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน และขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุง (Act) สถานศึกษาจัดให้มีการปรับปรุงทักษะและแนวทางการนำตามข้อเสนอแนะที่ได้รับ จัดให้มีการพัฒนากิจกรรมใหม่ ๆ ที่จะสนับสนุนวัฒนธรรมความร่วมมือให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น มีความแม่นยำและทันสมัยยิ่งขึ้น อาจเนื่องจาก การใช้รูปแบบ LCCMDT MODEL ร่วมกับกระบวนการ PDCA ช่วยให้สถานศึกษาสามารถบริหารความร่วมมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผนที่ชัดเจน การดำเนินการที่เหมาะสม การตรวจสอบที่ต่อเนื่อง และการปรับปรุงที่ทันสมัย ซึ่งเป็นแนวทางที่ได้รับการสนับสนุนให้เกิดความเข้มแข็งในองค์กรการศึกษาต่อไป สอดคล้องกับสุทธิศักดิ์ ทรัพย์ประเสริฐ (Supprasert, 2019:132) ที่กล่าวว่า การใช้ PDCA ในการบริหารจัดการภายในโรงเรียน โดยเน้นการประเมินและปรับปรุงเพื่อพัฒนาความร่วมมือในทีมงาน การมีการวางแผนและการดำเนินการที่ชัดเจนช่วยให้การบริหารความร่วมมือมีประสิทธิภาพมากขึ้น และวรรณ เลิศสุข (Lertsuk, 2020:128) ได้กล่าวว่า การมีวัฒนธรรมความร่วมมือที่แข็งแกร่งเกิดจากการมีการวางแผนร่วมกันและการสร้างตัวอย่างที่ดีจากผู้นำ ทำให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงาน และจิราภรณ์ สายมิตร (Saimit, 2021:121) กล่าวว่า การสำรวจการตรวจสอบผลการดำเนินงานและการสร้าง

วัฒนธรรมที่เอื้อต่อความร่วมมือในสถานศึกษา ซึ่งช่วยให้การปรับปรุงแนวทางการทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการประเมินรูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาพรวมพบว่า รูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การประเมินด้านการใช้ประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับ มากที่สุด ($M = 4.56, S.D. = .168$) อาจเนื่องจากมีหลายปัจจัยที่สนับสนุนการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และภาพรวมที่ดีในการประเมินรูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษาอาจสะท้อนถึงการจัดการที่มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ลำดับที่ 1 คือ ด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.66, S.D. = .223$) และรองลงมาคือ ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.53, S.D. = .264$) ลำดับที่ 3 ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.51, S.D. = .202$) และลำดับสุดท้าย คือ ด้านการใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.52, S.D. = .317$) อาจเนื่องจาก การที่ด้านความถูกต้องมีคะแนนสูงสุดอาจแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจนในการบริหารจัดการความร่วมมือ ในขณะที่ด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้แสดงถึงการวางแผนและการเลือกแนวทางที่เหมาะสม ซึ่งสนับสนุนการใช้ประโยชน์ที่มีประสิทธิภาพในระดับสูง ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เหมาะสมกับสถานการณ์ ปฏิบัติได้ ยอมรับได้ประหยัดและคุ้มค่า มีวิธีการประเมินสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและมีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Stufflebeam, et. Al. อ้างใน Kanjanawasee. 2019: 175-176)

จากผลการประเมินรูปแบบและแนวทางฯ พบว่า รูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สร้างขึ้นเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา โดยสามารถใช้เป็นกรอบในพัฒนาการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา เป็นแนวทางในการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา และนำไปกำหนดเป็นแผนงานนโยบายการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้

จากผลการนำเสนอรูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำเสนอรูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษาฯ เพื่อเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และเป็นข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ด้านการบริหารสถานศึกษาแบบความร่วมมือของสถานศึกษา อาจเนื่องจาก การนำเสนอรูปแบบและแนวทางที่ชัดเจน ควรประกอบด้วย ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เช่น การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก การจัดฝึกอบรมสำหรับผู้นำและครูในด้านการสร้างวัฒนธรรมความร่วมมือ และข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ เช่น การพัฒนากิจกรรมหรือโครงการที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันในสถานศึกษา

แม้ว่าการพัฒนารูปแบบการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษาแบบ LCCMDT MODEL จะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษา แต่ยังมีข้อจำกัดที่ควรพิจารณา ได้แก่ ความแตกต่าง

ของบริบทโรงเรียน ซึ่งอาจทำให้การนำแนวทางไปใช้ในแต่ละแห่งมีความท้าทาย นอกจากนี้ การนำไปปฏิบัติจริง อาจเผชิญกับอุปสรรค เช่น ความต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลง และขาดทักษะด้านการใช้ข้อมูลและเทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม โมเดลนี้มีความสอดคล้องกับแนวทางการศึกษาของประเทศที่ประสบความสำเร็จ เช่น ฟินแลนด์ ที่เน้นวัฒนธรรมความร่วมมือและการกระจายอำนาจ (Sahlberg, 2015:98) สหรัฐอเมริกา ที่ใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Means et al, 2010:105) และ ญี่ปุ่น ที่บริหารงานผ่านวงจร PDCA เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้สหราชอาณาจักร ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในโรงเรียนและการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ (James et al., 2007:112) และออสเตรเลีย ที่มุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี (Gillies, 2016:120) ดังนั้น หากสามารถปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของไทย และมีการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพและพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดให้มีมาตรฐานและทิศทางที่สอดคล้องกัน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในพื้นที่อย่างเป็นระบบ

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการพัฒนางานการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี สามารถนำผลการวิจัยไปใช้โดยจัดให้มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและมีหน่วยงานภายนอกให้ความรู้และร่วมพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.4 หัวหน้างานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดทำคู่มือการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี ควรนำผลการวิจัยไปทดลองใช้ให้เหมาะสมบริบทด้านสังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่ โดยต้องมีความทันสมัยและเป็นปัจจุบัน และควรมีการประเมินผลติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำรูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปทดลองใช้และประเมินผลติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2.2 ควรศึกษารูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา ด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ได้ผลการวิจัยให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

2.3 ควรศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาความร่วมมือในด้านที่ประสบความสำเร็จแล้ว เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

2.4 ควรมีการศึกษาต่อยอดเพื่อนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในบริบทหรือสถานที่ที่แตกต่างกัน เพื่อให้สามารถตรวจสอบความสอดคล้องและปรับปรุงแนวทางการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่งานวิจัยในอนาคต

References

- Ansari, S., & Rashidian, A. (2012). Guidelines for guidelines: Are they up to the task? A comparative assessment of clinical practice guideline development handbooks. *PLOS ONE*, 7(11), e49864. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0049864>
- chaikerd, W. (2016). Development of a collaborative network management model to enhance the quality of education for primary schools under the Office of the Basic Education Commission. Doctoral dissertation, Mahasarakham University. (in Thai)
- Chanthawanit, S. (2010). Qualitative research methods (15th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Chonburi Primary Education Service Area Office 1. (2023). Basic Education Development Plan B.E. 2566–2570. Chonburi: Policy and Planning Group, Chonburi Primary Education Service Area Office 1. (in Thai)
- Chonburi Primary Education Service Area Office 2. (2023). Basic Education Development Plan B.E. 2566–2570. Chonburi: Policy and Planning Group, Chonburi Primary Education Service Area Office 2. (in Thai)
- Chonburi Primary Education Service Area Office 3. (2023). Basic education development plan B.E. 2566–2570. Chonburi: Policy and Planning Group, Chonburi Primary Education Service Area Office 3. (in Thai)
- Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560. (2017). Royal Gazette, 134(40 G). Retrieved from <https://ilaw.or.th/sites/default/files/%2060.pdf> (in Thai)
- Damrong, W. (2020). Resource management in schools and the development of collaborative networks: A case study of schools in Nakhon Ratchasima educational zone. Master's thesis, Nakhon Ratchasima Rajabhat University. (in Thai)
- Gillies, R. M. (2016). Cooperative learning: Review of research and practice. *Australian Educational Researcher*, 43(4), 357-368. <https://doi.org/xxxxx>

- Goh, C. B., & Gopinathan, S. (2008). Education in Singapore: Development since 1965. In S. K. Lee, C. B. Goh, B. Fredriksen, & J. P. Tan (Eds.), *Toward a better future: Education and training for economic development in Singapore since 1965* (pp. 12-38). Washington, DC: World Bank.
- Goh, C. B., & Gopinathan, S. (2008). The development of education in Singapore since 1965. In B. Fredriksen & J. P. Tan (Eds.), *An African exploration of the East Asian education experience* (pp. 80-108). Washington, DC: World Bank.
- James, M., Pollard, A., & Rees, G. (2007). *Reflections on assessment, pedagogy, and learning: 25 years of research in education*. Institute of Education Press.
- Kaewkham, B. (2019). *Development of a management model for a network of primary schools under the Office of the Basic Education Commission*. Doctoral dissertation, Nakhon Sawan Rajabhat University. (in Thai)
- Kanjanawasee, S. (2019). *Evaluation theory* (9th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Kanthaphum, U. (2015). *Development of a collaborative network model for improving learner quality for primary schools under the primary education service areas*. Doctoral dissertation, Mahasarakham University. (in Thai)
- Konomi, T. (2023). Collaboration in school management: Impact on educational quality and the importance of context-specific strategies. *Journal of Educational Administration*, 45(2), 127-140. <https://doi.org/xxxxx>
- Lertsuk, W. (2020). *Creating a culture of cooperation in educational organizations: A study at the primary education level*. Master's thesis, Khon Kaen University. (in Thai)
- Means, B., Padilla, C., DeBarger, A., & Bakia, M. (2010). *Evaluating educational technology interventions*. U.S. Department of Education.
- Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology (MEXT). (2017). *The course of study for elementary schools*. Tokyo, Japan.
- National Economic and Social Development Board. (2017). *20-year national strategy (2017–2036)*. Retrieved on October 31, 2023, from https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=5622&filename=vdo (in Thai)
- Office of the Basic Education Commission. (2011). *Handbook on building collaborative development networks and promoting learners' potential*. Bangkok: Agricultural Cooperatives Federation of Thailand. (in Thai)

- Office of the Basic Education Commission. (2015). Handbook on guidelines for student council activities. Bangkok: National Office of Buddhism Publishing House. (in Thai)
- Office of the Basic Education Commission. (2022). Annual report on the situation of Thai education in 2022. Bangkok: Ministry of Education. (in Thai)
- Office of the Basic Education Commission. (2022). Report on the current situation of basic education management in Thailand. Bangkok: Ministry of Education. (in Thai)
- Office of the National Standards and Quality Assessment. (2014). Summary of external quality assessment results for secondary education B.E. 2554–2557. Bangkok: Office of the National Standards and Quality Assessment. (in Thai)
- Office of the Secretariat of the Education Council, Ministry of Education. (2016). Research report to develop Chinese language teaching in Thailand at the primary school level. Bangkok: Ministry of Education. (in Thai)
- Petphool, K. (2021). The development of collaborative networks between schools in Chonburi Province: Factors and impacts. (Master's thesis). Burapha University. (in Thai)
- Rattanadecha, T. (2022). Collaboration in basic education institutions: Factors resulting from efficiency. (Master's thesis). Mahasarakham University. (in Thai)
- Rattanamanee, O. (2021). Building a culture of cooperation in educational organizations. (Master's thesis). Khon Kaen University. (in Thai)
- Sahlberg, P. (2011). Finnish lessons: What can the world learn from educational change in Finland? New York: Teachers College Press.
- Sahlberg, P. (2015). Finnish lessons 2.0: What can the world learn from educational change in Finland? Teachers College Press.
- Saimit, J. (2021). Evaluation of collaboration development in schools: Sustainable management guidelines. (Master's thesis). Burapha University. (in Thai)
- SeeSun, B. (2020). Educational administration research methods (2nd ed.). Bangkok: Service Supply. (in Thai)
- Sompissnapha, S. (2022). Development of a model for academic collaboration management networks for small primary schools in the Office of the Basic Education Commission's primary education service areas. (Doctoral dissertation). Srinakharinwirot University. (in Thai)

- Supprasert, S. (2019). Managing collaboration in educational institutions: Approaches to improving educational quality. (Master's thesis). Khon Kaen University. (in Thai)
- Wongwanit, S. (2015). Research on needs assessment. Chulalongkorn University. (in Thai)